

khối kinh tế này vẫn trong tình trạng giảm lần lượt gần 11% và xấp xỉ 17%. Bức tranh thương mại chưa thể sáng hơn, nhất là trong bối cảnh từ đầu tháng 3/2021, châu Âu đã phải hết sức nỗ lực đối phó với làn sóng dịch bệnh lần thứ ba do biến chủng mới của virus SARS-CoV-2. Tính đến 9h30 ngày 23/3/2021 (theo giờ Việt Nam), tại châu Âu có 37,7 triệu ca mắc với tổng số trên 881 nghìn người tử vong vì Covid-19. Rất nhiều quốc gia nằm trong khối EU thuộc top các nước có số ca mắc nhiều nhất châu Âu.

Trước bối cảnh đó, hàng loạt các nước EU đã phải thực hiện các biện pháp hạn chế tăng cường nhằm kiểm soát dịch bệnh và điều này không thể không gây tác động đến nền kinh tế các nước nói chung và hoạt động xuất nhập khẩu hàng hóa nói riêng.

Mặc dù thế giới đã đã điều chế được vaccin và có thể tiến hành tiêm chủng mở rộng, nhưng chiến dịch tiêm chủng ở châu Âu trong những ngày đầu năm tiến triển khá chậm do những lo ngại về tác dụng phụ của loại vaccin đang sử dụng và mới được một số quốc gia thúc đẩy mạnh trở lại trong tháng 3/2021. Sự kỳ vọng vào sự phục hồi thương mại của EU trong năm 2021 chỉ có thể thuận lợi khi các quốc gia nội khối và các đối tác ngoại khối cùng khống chế được dịch bệnh Covid-19. Trong khi đó nhiều nước trong khối EU vẫn chưa sẵn sàng tiếp tục sử dụng vaccin, vì vậy, bài toán phục hồi thương mại của EU dự kiến sẽ cần nhiều thời gian hơn để được giải một cách tuần tự./.

Hộ chiếu vaccine Covid 19: SÁNG KIẾN THỰC TẾ CÒN NHIỀU TRANH CẢI

Trúc Linh

Sau hơn một năm chung sống với COVID-19, hy vọng về một cuộc sống bình thường đã xuất hiện nhờ chiến dịch tiêm vaccine đang được triển khai ở nhiều nơi trên thế giới. Vì vậy, ý tưởng về việc sử dụng “hộ chiếu vaccine” đang được không ít quốc gia trông đợi như một “cứu cánh” để phục hồi kinh tế, đặc biệt là phục hồi ngành hàng không và ngành “công nghiệp không khói”. Song, cũng có không ít lo ngại về việc đưa vào sử dụng tấm hộ chiếu này có thể dẫn tới nhiều hệ lụy...

Ý tưởng về hộ chiếu vaccine

Hiện nay, dịch bệnh COVID-19 vẫn đang phủ bóng đen khắp nơi trên thế giới. Dù tồn tại nhiều vấn đề xung quanh việc tiêm vaccine COVID-19 nhưng mới đây ý tưởng về tấm “hộ chiếu vaccine” hay còn gọi là “hộ chiếu miễn dịch” đã được đưa ra bàn luận. Theo đó, hộ chiếu vaccine phải đáp ứng yêu cầu là một chứng nhận điện tử an toàn, dễ xác thực, có thể được cấp dưới dạng ứng dụng, cho thấy một cá nhân đã được tiêm vaccine phòng virus. Hộ chiếu vaccine có thể được lưu trữ trên điện thoại hoặc ví điện tử, dữ liệu thường được trình bày dưới dạng mã QR và cũng có thể hiển thị nếu một người đã xét nghiệm âm tính với virus. Theo giới chuyên gia phân tích, loại giấy tờ như vậy không phải là chưa từng có. Trong nhiều thập kỷ, mọi người đã phải xuất trình “thẻ vàng” để làm bằng chứng cho việc tiêm phòng các bệnh như: Tả, sốt vàng da và Rubella

khi đến một số quốc gia nhất định. Tuy nhiên, hộ chiếu vaccine (hay hộ chiếu COVID-19) đánh dấu lần đầu tiên ngành công nghiệp này tập hợp lại đằng sau một giải pháp kỹ thuật số được thiết kế để cải thiện khả năng xác minh.

Có thể nói, ý tưởng về tấm hộ chiếu vaccine nhằm hướng tới cuộc sống bình thường như trước đây đã nhận được nhiều sự đồng tình. Thực tế, nhiều nước và các hãng hàng không đã yêu cầu người nhập cảnh, người lên máy bay phải có xét nghiệm chứng nhận không nhiễm virus Sars-CoV-2. Ý tưởng về hộ chiếu vaccine được kỳ vọng sẽ thiết lập một hệ thống thông tin tiêm chủng phiên bản cập nhật cho "Chúng nhận tiêm chủng quốc tế" do Tổ chức Y tế thế giới (WHO) cấp để ghi lại lịch sử tiêm chủng của mỗi người. Sở hữu tấm hộ chiếu này đồng nghĩa với việc người đó miễn nhiễm với COVID-19, họ có thể tự do di chuyển giữa các quốc gia. Tổng Thư ký Tổ chức Du lịch Thế giới của Liên hợp quốc (UNWTO) Zurab Pololikashvili đã ca ngợi tấm hộ chiếu vaccine như một sự đảm bảo, là "giấy thông hành cho việc đi lại giữa các biên giới". Còn Thủ tướng Hy Lạp Kyriakos Mitsotakis cho rằng, những người đã được tiêm vaccine cần phải được đi lại tự do, đây là cách để đưa cuộc sống trở lại bình thường.

Hiện thực hóa "hộ chiếu vaccine"

Đến nay, hộ chiếu vaccine đã được nhiều quốc gia và các tổ chức trên thế giới triển khai dưới nhiều hình thức khác nhau. Hiệp hội Vận tải Hàng không Quốc tế, vốn đại diện cho khoảng 290 hãng hàng không trên khắp thế giới đã ra mắt ứng dụng thẻ thông hành IATA Travel Pass.

Hiện, ứng dụng này đang được 30 hãng vận tải thử nghiệm sẽ cho phép các chính phủ và hãng hàng không thu thập, truy cập và chia sẻ thông tin được mã hóa liên quan đến tình trạng tiêm chủng và xét nghiệm COVID-19 của hành khách. Singapore Airlines là hãng hàng không đầu tiên trên thế giới đưa vào sử dụng ứng dụng này trên các chuyến bay từ Singapore tới London (Anh) từ tháng 3/2021.

Phòng Thương mại Quốc tế và Diễn đàn Kinh tế Thế giới cũng có các ứng dụng tương tự - ICC AOKpass và CommonPass - để hành khách ghi lại tình trạng y tế của họ dưới dạng điện tử.

Israel và Anh là hai nước có chương trình tiêm chủng Covid-19 dẫn đầu thế giới, đồng thời cũng là những nước đi đầu về ý tưởng hộ chiếu vaccine. Anh đặt mục tiêu đến cuối tháng 7/2021 sẽ tiêm phòng Covid-19 xong cho toàn bộ dân số là người trưởng thành. Thủ tướng Boris Johnson của Anh mới đây tuyên bố đến giữa tháng 6 sẽ hoàn tất việc rà soát cấp chứng chỉ miễn dịch Covid. Trong khi đó, Israel bắt đầu cấp "hộ chiếu xanh" - một chứng chỉ đã tiêm phòng Covid-19, cho phép những người sở hữu chứng chỉ được đến phòng gym, xem hòa nhạc và tới khách sạn hay vào nhà hàng và quán bar.

Ý tưởng về "hộ chiếu vaccine" cũng được Hy Lạp đưa ra từ cuối năm ngoái. Là quốc gia có nguồn thu rất lớn từ du lịch nên bị thiệt hại nặng nề trong hơn 1 năm qua bởi dịch Covid-19, Hy Lạp muốn Liên minh châu Âu (EU) áp dụng "hộ chiếu vaccine" sớm nhất có thể để cứu vãn mùa du lịch hè năm 2021. Một số nước thành viên EU vốn có nền kinh tế phụ thuộc lớn vào du lịch như Tây Ban Nha, Bồ Đào Nha, Malta... cũng ủng hộ đề xuất của Hy Lạp. Tháng 2/2021, Hy Lạp

đã cấp chứng nhận tiêm chủng điện tử cho những người đã tiêm đủ hai liều vaccine COVID-19.

Đan Mạch công bố sẽ triển khai hộ chiếu điện tử tiêm chủng vaccine ngừa Covid-19 trong vòng từ 3 đến 4 tháng đầu năm 2021. Theo đó, để được cấp hộ chiếu điện tử, người dân Đan Mạch sẽ khai báo tình trạng y tế và tiêm chủng ở một ứng dụng công nghệ do chính phủ phát hành trên điện thoại thông minh. Người sở hữu hộ chiếu điện tử sẽ có quyền trở về Đan Mạch mà không cần phải thực hiện cách ly cũng như có thể đi tới các quốc gia bắt buộc tiêm chủng đối với người nhập cảnh.

Một trong những sắc lệnh hành pháp của Tổng thống Mỹ Joe Biden nhằm ngăn chặn đại dịch Covid-19 là yêu cầu các cơ quan chính phủ "đánh giá tính khả thi" của việc liên kết các giấy tờ chứng nhận tiêm vaccine ngừa Covid-19 với các hồ sơ tiêm chủng khác và tạo ra phiên bản kỹ thuật số của chúng. Trong khi đó, tại các chỉ thị được công bố hồi cuối năm 2020, Tổng thống Nga Vladimir Putin đã yêu cầu các nhà lập pháp xem xét giấy chứng nhận cho những người đã tiêm vaccine phòng Covid-19 được nước này phát triển. Mục đích là nhằm giúp các công dân có thể thuận tiện đi lại khắp nước Nga và những quốc gia khác.

Đầu tháng 3/2021, Trung Quốc đã cấp những tấm hộ chiếu vaccine

đầu tiên, nhằm mở cửa lại nền kinh tế và nới lỏng hoạt động đi lại toàn cầu. Là một trong những nước đầu tiên trên thế giới cấp “hộ chiếu vaccine”, Trung Quốc triển khai chứng nhận tiêm chủng này ở cả bản giấy và bản điện tử, trong đó, cung cấp chi tiết thông tin tiêm chủng cũng như kết quả xét nghiệm kháng thể của người dân. Trung Quốc cũng tuyên bố sẵn sàng đàm phán với các nước khác để thiết lập một cơ chế đa phương để xác thực và công nhận hộ chiếu vaccine này. Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc cho biết, chứng nhận đang được triển khai nhằm giúp thúc đẩy phục hồi kinh tế thế giới và tạo điều kiện thuận lợi cho việc di chuyển xuyên biên giới.

Vẫn còn nhiều tranh cãi

Hộ chiếu vaccine dù nhận được nhiều sự đồng tình và ủng hộ, tuy nhiên, vẫn đang là vấn đề gây tranh cãi tại nhiều quốc gia và các tổ chức trên thế giới.

Ủy ban châu Âu (EC) dự kiến công bố một đề xuất mang tính pháp lý về việc thiết lập một hệ thống “hộ chiếu vaccine điện tử” giữa các nước trong khối trong tháng 3/2021. Giấy thông hành sẽ cho phép người dân được di chuyển trong hoặc ngoài EU để làm việc và du lịch. EC sẽ tìm cách tạo một cơ chế kỹ thuật để chứng nhận giấy thông hành dưới dạng kỹ thuật số, dựa trên thông tin

tương đương ở tất cả 27 nước thành viên và phải đáp ứng các tiêu chuẩn bảo vệ dữ liệu của EU.

Tuy nhiên, vấn đề này vẫn đang gây tranh cãi giữa các thành viên Liên minh châu Âu (EU). Các nước phụ thuộc vào du lịch như Hy Lạp và các nhóm vận động hành lang ngành Hàng không muốn giấy chứng nhận này phải được coi như hộ chiếu vaccine, cho phép những người đã tiêm phòng không phải xét nghiệm hay trải qua cách ly. Những nước ủng hộ coi đây như cứu tinh cho ngành Du lịch và nền kinh tế đang lao đao do đại dịch Covid-19. Việc sử dụng hộ chiếu vaccine sẽ tạo điều kiện mở cửa trở lại các nền kinh tế đang giảm sút mạnh vì đại dịch, cho phép người dân tận hưởng hoạt động vui chơi, giải trí và quay trở lại làm việc một cách an toàn. Do đó, cách làm này sẽ khuyến khích đông đảo người dân đi tiêm phòng Covid-19.

Tuy nhiên, một số quốc gia, dẫn đầu là Pháp và Đức lại không quá “mặn mà” với việc triển khai “hộ chiếu vaccine”. Vì lo ngại rằng, việc nới lỏng đi lại cho những người đã được tiêm chủng sẽ dẫn đến “sự phân biệt đối xử” với những người chưa được tiêm vaccine. Chính phủ Pháp cho rằng, hiện tại châu Âu mới đang trong giai đoạn đầu của chiến dịch tiêm vaccine và chưa rõ hiệu quả của việc tiêm chủng hiện nay trong việc chống dịch nên việc bàn về hộ chiếu vaccine vào lúc này là quá sớm. Còn tại Đức, “hộ chiếu vaccine” cũng vấp phải sự phản đối, bởi hiện nay ưu tiên của nước này là siết chặt quy định để ngăn sự lây lan của biến chủng vi rút đến từ Anh.

Hơn nữa, không ai dám chắc “hộ chiếu vaccine” là giả hay thật khi những tấm thẻ chứng nhận rất dễ bị làm giả và không quá tốn kém để thực hiện việc này.

Về mặt kỹ thuật, nếu như ý tưởng là tạo ra một loại giấy tờ kỹ thuật số, EU sẽ bắt buộc phải thiết lập một nền tảng chung có giá trị tại tất cả các nước thành viên để xác minh tính hợp lệ của loại giấy tờ trên, cũng như bảo vệ thông tin y tế nhạy cảm. Sự xuất hiện của biến chủng vi rút SARS-CoV-2 làm cho câu chuyện càng trở nên phức tạp bởi tiêm phòng không có nghĩa là miễn nhiễm hoàn toàn với dịch bệnh.

Trước tình hình này, thông điệp của Tổ chức Y tế thế giới (WHO) về hộ chiếu vaccine khá rõ ràng. Bác sĩ Catherine Smallwood, chuyên viên cao cấp về vấn đề khẩn cấp của WHO tại châu Âu khẳng định, WHO không khuyến nghị hộ chiếu miễn dịch (chứng nhận tiêm vaccine) và cũng không khuyến nghị dùng xét nghiệm như một phương tiện để ngăn ngừa lây truyền qua biên giới.

Như vậy, cho dù tạo ra những thuận lợi nhất định nhưng “hộ chiếu vaccine” vẫn gây nhiều tranh cãi vì tính an toàn. Việc áp dụng chính sách này cũng sẽ đi ngược lại quy định về quyền lựa chọn tiêm hay không tiêm vaccine của người dân. Mặt khác, hiện nay vaccine ngừa Covid-19 vẫn chưa được phổ biến rộng rãi trên thế giới, nhất là ở những nước nghèo. Điều này sẽ tạo ra sự phân biệt đối xử giữa công dân các quốc gia.

Sau hơn 1 năm chống chọi với dịch Covid-19, thế giới đang tràn đầy hy vọng đại dịch sẽ sớm kết thúc nhờ kết hợp tiêm chủng vaccine và các biện pháp y tế cộng đồng khác đã đem lại những hiệu quả nhất định. Chính vì vậy, nhiều chuyên gia cho rằng, mọi bước đi kế tiếp cần được cân nhắc thận trọng để không làm ảnh hưởng đến những kết quả ban đầu mà thế giới phải rất nỗ lực mới đạt được./

